

Sajtóanyag

A világgazdaság

A **világgazdasági helyzetet** az idén a kilábalás jellemzi, azonban az év második negyedében bekövetkezett dinamikus gyorsulás után az őszi-téli hónapokban mérsékeltbb növekedés jellemző. Ennek egyik oka, hogy a hirtelen megnövekedett keresletet nem sikerül kielégíteni: a szállítási fennakadások következtében ellátási szűk keresztmetszetek alakultak ki, amelyek főleg a feldolgozó- és az építőipart, de egyre inkább az összes ágazatot sújtják. Áruhiány és áremelkedés nehezíti a termelés bővítését. A másik ok, hogy a pandémia újabb hulláma bontakozott ki, amelynek gócpontja jelenleg Európa, de számos fejlődő országban is súlyos problémákat okoz a járvány, különösen, ahol az átoltottság alacsony. Az átoltottságbeli különbségeknek köszönhetően újabb, a vakcináknak ellenálló mutánsok megjelenése jellemző, ami rontja a befektetői hangulatot és zavart okoz a tőzsdéken. Egyre inkább úgy látszik, hogy a COVID pandémia hosszútávon velünk marad, és erre minden országnak megfelelően fel kell készülnie. A jövő évi kilátásokat rontja az is, hogy a legtöbb szakértő a kínai gazdaság jelentős lefékeződésére számít. A feldolgozóiparban a fellendülést az alap- és nyersanyaghiány, a féltermékek, alkatrészek beszállítása terén mutatkozó fennakadások blokkolják. Az energia- és nyersanyagárak emelkedése drámai mértéket kezd ölteni, még akkor is, ha az utóbbi időben lefelé mutatkozó korrekciót tapasztaltunk. A piacok nyugtalanok, nagy ingadozások tapasztalhatók. Az inflációs várakozások erősödnek, a stagflációtól való félelem is egyre inkább megmutatkozik. Optimista scenáriók szerint ez az áremelkedési trend 2022 végéig kifuthat, de e téren lefelé mutató kockázatok vannak. A legfrissebb inflációs adatok alapján úgy tűnik, hogy egyre erősödik az inflációs nyomás, egyre tartósabb a trend, és ennek kezelése egyre égetőbb problémává alakul. A vezető országok jegybankjai olyan jelzéseket adnak, amelyekből az következik, hogy az eszközvásárlási programok kivezetése akár az idén év végén, de jövőre mindenképpen elkezdődik, s 2022-ben akár megindulhat egyfajta kamatemelési trend is. Számos országban az erősödő infláció már hamarabb is kikényszerített kamatkorrekciós intézkedéseket. A fiskális politika az idén még nagymértékben támasztja a növekedést, a fiskális impulzusok kivezetésére inkább jövőre számíthatunk. Az idei évben kiemelkedően magas lesz az **árak és szolgáltatások kereskedelmének** bővülése, ami akár a 10%-ot is elérheti, kompenzálva a tavalyi veszteségeket. Az elmúlt néhány hónapban valamelyest megtorpant a világkereskedelem gyors ütemű bővülése, így jövőre már csupán 5-7%-os bővülés várható.

Az **euróövezet** GDP-je éves szinten 5,3%-kal bővíülhet, néhány euróövezeti ország már 2021 végére eléri a pandémia előtti szintet, míg a többiek majd 2022 folyamán dolgozzák le a válság okozta veszteségeket. Az infláció az őszi hónapokban tovább erősödött, s a maginfláció is folyamatosan emelkedik, jelezve, hogy az energiaárak emelkedése beépül az egyéb termékek és szolgáltatások áraiba is. A **közép-kelet európai tagállamok** növekedése továbbra is robusztusnak mondható, de a lassulás jelei már érzékelhetők egyes tagállamokban, különösen azokban, ahol a járműipari termelés meglehetősen nagy súlyú a termelésben. Az infláció itt is egyre súlyosabb problémát okoz, amire a jegybankok kamatemeléssel reagáltak a nem eurót használó tagállamokban.

A magyar gazdaság

2021 harmadik negyedében a vártnál valamivel nagyobb mértékben, 6,1%-ra lassult a **GDP** év/éves növekedési üteme. Ám ez a várakozásoktól kissé elmaradó növekedés csak nagyon tompítva tükrözi vissza azt a drasztikus negatív fordulatot, ami az *áru-külkereskedelem* terén végbement, az export csökkenésbe fordulásával és az import folytatódó bővülésével. Noha a fogyasztás és a beruházások jó ütemben nőttek tovább, a külkereskedelem a harmadik negyedében olyan mértékben hatott negatívan az össznövekedési ütemre, hogy a növekedési ütem könnyen 4% alá eshetett volna, ha ezzel párhuzamosan nem megy végbe jelentős készletnövekedés. Ez utóbbi megismétlődése kérdéses, így a negyedik negyedében a növekedési ütem jó eséllyel jelentősen tovább lassul. **Az idei évre 6%-ot csak kismértékben meghaladó növekedést várunk.**

Az év első felében látott áruexport-növekedés a globális szállítási láncok korábbinál is fojtogatóbbá váló, főleg az ipart gúzsba kötő zavarai, a chiphiány, alapanyag- és alkatrészhiány és a szállítási szűk keresztmetszetek miatt fordult csökkenésbe, tehát elvben átmeneti jelenség. A gyakorlatban azonban a gyors javulás egyre kevésbé tűnik esélyesnek, erre szinte biztosan csak jövőre kerül sor. A globális szállítások zavarai a jövő évi növekedésnek is egyik fontos negatív kockázatát jelentik.

A jövő évet illetően a *magánfogyasztás* várhatóan igen dinamikus növekedése jelenti az egyik szilárd pontot, miközben a beruházások növekedési üteme mérséklődhet. Ám a minimálbéremelés és a háztartások elkölthető jövedelmét lökészerűen megemelő kormányzati intézkedések ellenére a hitelköltségek emelkedése nemcsak a vállalatokat, de a háztartásokat is elbizonytalaníthatja, nem beszélve egy esetleges – választásokat követő – gazdaságpolitikai irányváltoztatás visszafogó hatásáról. Így a jövő évi **5%-os növekedési** prognózisunkhoz számottevő negatív kockázatok társulnak.

2021 őszi hónapjaiban a korábbinál súlyosabbá vált a külső és belső **pénzügyi egyensúly** megbomlása. Novemberben az év/éves fogyasztói árindex (7,4%) csúcsot döntött, utoljára 2007 decemberében volt 7% feletti árindex. A költségvetés hiánya (1.009 milliárd forint) rekordszintet ért el (ennél nagyobb havi deficit csak 2020 decemberében fordult elő, ezt megelőzően azonban még egyetlen hónapban sem). S bár a tervezett GDP-arányos 7,5%-os államháztartási deficitcél feltehetőleg tartani lehet, ennek oka az, hogy a magasabb infláció miatt mind a költségvetési bevételek, mind a nominális GDP meghaladja a tervezettet. A költségvetés erősen prociklikus, 6% körüli gazdasági növekedéshez ennél jóval kisebb hiánynak kellene tartoznia, még a koronavírus következményei között is. A strukturális deficit megközelítheti a 10%-ot. A Gazdaságújraindítási szándékú kormánypolitika nem vette figyelembe azt az ismert mellékhatást, hogy a gazdaság túlfűtése az import gyors emelkedésével jár, ami viszont visszafogja a GDP növekedését és rontja a külső egyensúlyt is.

A külkereskedelmi mérleg június óta hónapról-hónapra romlik, s bár a kereskedelmi többlet ebben az évben várhatóan még csak megfeleződik (2 milliárd euró alá esik) az előző évhez képest, de ha a folyamatok ilyen ütemben haladnak, akkor 2022 második felére már kereskedelmi mérleghiány alakulhat ki. A fizetési mérlegre vonatkozóan még csak első félévi adatok állnak rendelkezésre, de az előzetes részadatok alapján e téren is számottevő romlás várható.

Az ikerdeficit kialakulásához hozzájárultak külső, elsősorban a koronavírussal összefüggő tényezők is, nem kis szerepe volt azonban annak, hogy a fiskális politika indokolatlanul erőlteti a növekedés ösztönzését.